

a környezetre. Így példának felhozza, hogy az iskolája előtti utcaszegélynek virágokkal való beültetése utánzókra talált előbb a szomszédoknál, majd az egész utcában, később a város több pontján. Ebből következik, hogy minden iskolának különleges munkatervre van szüksége, amely a tájegységet és az iskolát minél szorosabb kölcsönhatásba tudja hozni.

Nagyterjedelmű Mesterházy Jenő főtitkári jelentése, amelyben többek között a magyar tanárság és tanítóság szomorú fizetési viszonyaival is foglalkozik. Megállapításai: „Mi a fizetésünk megjavítását egyenesen már nem is csak a magunk, hanem a magyar nemzet érdekében kívánjuk.“ „A tanárság degradált helyzetben van pl. a bírói és a tisztii pályával összehasonlítva.“ „Nemzeti érdek, hogy akik egy jobb, a réginél öntudatosabb és nemzetibb generációt kell neveljenek, mentesüljenek a megélhetés nyomasztó gondjaitól.“ Így van!

A 8. szám részletesen ismerteti azt a munkaprogramot, amelyet szeptember 2—14. napjain a rutén tanítóképzőintézeti tanárok számára tartott szakértekezleten dolgoztak fel.

A 9. szám a győri állami tanítóképző-intézetben tartott nyári rövid tanítói tanfolyamot ismerteti, amelynek tárgya „Szemléltetés a munkaiskolában“ volt. Elméleti előadásokon kívül szemléltető eszközök készítése is tárgya volt a tanfolyamnak.

A 10. számban Bakonyi Ferenc a tanítóképző akadémiát testnevelés választat terveli ki. Németh Jenő néhány elgondolását közli „A gazdaságtani oktatásnál felhasználható módok és eszközök a tanítóképző akadémián“ címmel.

Az Orsz. Középk. Tanáregyesületi Közlöny 11. számában Karl János „A földrajzi tanmenetekről“ írva ad hasznos tanácsokat. A Tanterv jelzi az osztályok tananyagát, sorrendjét azonban a tanárnak kell megállapítania: A felosztás nem követheti az intők és értesítő közötti időtartamokat. A fölvetett szorgalmi idő egyezzen a többi tárgy szorgalmi idejével. Minden kisebb egység után legyen ismétlés, a nagyobbak után összefoglalás. E kettő, ismétlés és összefoglalás nem jelent egyet. Az összefoglalásnak külön szempontjai vannak és nem nyúlnak az apró részletekbe. A földrajz az új Tanterv szerint nemzeti tárgy, ez a szempont befolyásolja a feldolgozás módját. A tanmenetek pontosan nevezzék meg a szemléltetési anyagot is, ne csak általánosságban: film, diapozitív, stb. A mozgóképek mellett nem szabad elhanyagolni a régebbi, de épenolyan jó színes képek, diapozitívek és filmdíák vetítését sem. Az olvasmányok is jól megválasztandók és pontosan feltüntetendők a tanmenethen. Ügyeljünk arra, hogy ne elavult olvasmányrészleteket vegyünk fel. Fel legyen említve a tanulók öntevékenysége és a kirándulások is. A koncentrációra a tanmenethen csak utalás történjék, részletesebb megjelölés az óratervek feladata. Az évvégi összefoglalásoknál meg kell adni az összefoglalás eszmei vezérfonalát is, nemcsak az órák számát. A jó tanmenet az írásmunkával amúgy is megterhelt tanár részére nehéz feladat, de csak egy alkalommal okoz több munkát, mert következő években már csak módosításokra van szükség.

Rezessy Zoltán cikkének címe: „Az időszaki sajtó a nemzetnevelés szoi-

gálatában.“ Comenius hazánkban mutatott rá az időszaki sajtó iskolában felhasználható voltára. Ez a gondolat épen nálunk maradt holt eszme. (Meggemlítjük, hogy a rosszemlékű kommunista uralom kötelezővé tette a mi iskoláinkban is az újságok híreinek felolvasását, tudva, hogy a sajtónak milyen nagy hatása, alakító ereje van, különösen az ítéleteiben felületesebb, kisebb műveltségű körökre.) Ma már Európa legtöbb állama tisztában van a sajtó hatalmával és épen ezért irányítása alatt tartja az államhatalom. Ha az iskola az életre akar nevelni, előkészíteni és az életbe bevezetni, nem hagyhatja figyelmen kívül a napisajtó és folyóiratok olvasására való nevelést. Így ez az irodalom színesebbé, elevenebbé tenné a történelem, földrajz tanítását, de a napi sajtó szakrovatai útján több más tárgyat is (művészetek, közgazdaság, sb.) A folyóiratok pedig a természettudományok tárgyaiban válnának hatásosakká. Megkedveltetnék az ifjúsággal a folyóiratokat, ezzel későbbi életük folyamára bekapcsolnák őket a nagy nemzeti egységbe. (Magunk részéről hozzátehetnénk, hogy a tanár által alkalmazott helyes és mérsékelt kritika a tanulókat mentesítené attól is, hogy a sajtóban megjelenő közleményeket kellő bírálat nélkül értékelje és kellően tudja megítélni az olyan elszólásokat, mint a nemrégben Bibó Lajosnál előforduló „kék-re festett higanyt.“) Természetes, hogy a mi pártok egyensúlyára alapított politikai berendezkedésünk mellett a napi politika óvatosan kezelendő, az iskolában politizálásnak, pártfoglalásnak helye nincs.

Néhány sor szól az *esküétel napjáról*. Ha a tanár kinevezésének a Hivatalos Közlönyben való megjelenéséről nem vesz tudomást az igazgató, csak amikor a hivatalos irat is leérkezik a minisztériumból, a tanárt gyakran súlyos kárcsodás éri a későbbben letett hivatali eskü miatt, 16 napi ilyen késedelem a tanárnak félévi veszteséget jelenthet a következő előlépéseknél. A Hivatalos Közlöny, mint a neve is mutatja, hivatalos, tehát a kultuszminiszternek intézkednie kellene, hogy ennek megjelenése után az igazgatók tanárunkkal azonnal tétessék le az esküt.

A 12. szám közli az Orsz. Középisk. Tanáregyesület tagjainak névsorát és az 1938—39. iskolaévi középiskolai évkönyvekben megjelent értekezések jegyzékét, minden hozzászólás nélkül.

Az új tanévi 1. számban Dormuth Árpád ír „*A németiség szellemi életének képe a gimnázium felső osztályaiban*“ címmel. A középiskolai élnyelv-oktatás óraszámra és többféle ágazó célkitűzése miatt a gyakorlati célt elérni eddig sem volt képes, az új Tanterv után sem oldható meg ez a kívánalom. Középiskoláink érettségi vizsgálatán magyar szöveg irandó át németre, míg a német középiskolák hasonló vizsgálatán az idegen szöveget lassan háromszor-négyszer felolvassák és ugyanazt kell a vizsgázóknak leírniok szabadon az illető idegen nyelven. Ezután részletesen ismerteti, mely német művek alkalmasak arra, hogy a VII—VIII. osztályokban képet nyújtsanak a tanulók részére a német szellemi életről. Dr. Lakatos László „*Tanulóink háziolvasmányai és a világirodalom*“ cím alatt elsősorban összeállítja azokat a különböző nemzetiségű írókat, akiknek munkáit szükséges megismernie a középiskolát végző embernek. A felsorolt világirodalmi jelentőségű művek felvételét indokolja alaposan a szerző. Dr. Márffy Oszkár röviden ismerteti az

olasz oktatás- és nevelésügyi alapokmányt, a „*Carta della Scuola*“-t. Ez a kerettörvény kimondja, hogy a hároméves elemi iskola és a kétéves foglalkoztató iskola mindenkire kötelező. Ekkor léphet a gyermek a középiskola első osztályába. Ennek alsó tagozata 3 éves. A felső tagozat négyfelé ágazik: klasszikus iskola, reáliskola, kereskedelmi szakiskola és tanítóképző-intézet. Ezek mellett vannak mezőgazdasági, ipari, földművelő és hajózási szakiskolák. A középiskolák végzett tanulói az egyetemen folytathatják tanulmányaikat, az iskolafajuknak megfelelő szakokon. A tanítói oklevelet nyert tanulók az egyetemen folytatva tanulmányaikat, a középiskolák alsó fokára nyernek tanári képesítést. Az érettségi vizsgálók a növendékek saját tanárai és a nemzetnevelési minisztérium két kiküldöttje. Hogy a cikkíró által kiemelt latin nyelvi tanulás már a középiskola első osztályától kezdve kötelező, érthető abból a tényből, hogy az olasz nyelv a latinból fejlődött ki.

A Könyvszemle ismerteti Vicsay Lajos magyar történelmi olvasókönyvét, Csete Balázs „Faluról falura, házról-házra“ c. munkáját és Juhász Jenő dr. magyar nyelvtani óraterveit.

A Pedagógiai Szeminárium 4–5. számának összefoglaló gondolata a gyermekjóléti intézmények ismertetése. Az első cikkben Lenkei István „*A jóléti intézmények munkája*“ címen ad bevezetőt. Eszerint a szociális kérdés ma egyik vezető eszme. A bajok elől az iskola sem zárkózhat el. A mai tanítóra sok munka vár a szociális segítség terén. Ennek végzéséhez azonban szakértelem szükséges, hogy kárt ne okozzon. Erre a munkára a tanítókat a képzők sem eddig nem képezhették ki, de a jövőben sem tehetik. Ez a munka megoldható a Fővárosi Pedagógiai Szeminárium keretében. A cikk második része először a gyermekjóléti gondoskodás szükségességét és hasznát igazolja, a szociálpedagógia meghatározását és megállapításait közli. Krén Margit ismerteti a fővárosi *gyermekotthonokat*, szervezetüket. Jótékonyaság hozta ezeket létre az óvodák helyett, amelyek naponta kétszer csak rövid időre foglalkozhattak a reájuk bízott gyermekekkel. E gyermekotthonokban reggel 7 órától esti 6 óráig tartózkodhatnak a gyermekek, akik itt étkezést kapnak, lelki és testi gondozást heti 40 fillérért. Természetes, hogy ez csak jótékony adományok, illetve újabban a főváros vezetőségének megértő áldozatkészsége mellett tartható fenn. Ma már 50 gyermekotthona van a fővárosnak. Megindítója és megszervezője ez otthonoknak Krén Margit, akinek jó szívéért sok-sok szülő hálás lehet. Perjéssy Kálmán dr. „*Az iskolai egészségvédelmet*“ ismerteti. A gyermek-egészségvédelmi intézkedéseket, fejlődési fokokat sorolja fel évszámok szerint, majd az iskolaorvos és szakorvos, a gondozónővérek munkáját vázolja, s a lelki egészségvédelem intézményeiről szól. Dr. Kósa Ferencné „*Az iskolánővéri intézmény*“ kialakulásáról és munkájáról tájékoztatja az olvasót. Az iskolánővérek száma a fővárosban ma 43, mind tanítói oklevéllel. Tőke Gyula cikke: „*Az árvaházak*“. Rövid történeti, fejlődési bemutatás után foglalkozik az árvaházban nevelkedő gyermekek lelkiségével. Az árvaházi gyermekeken elfojtottság mutatkozik, ami a szorosabb közfegyelemből sarjad. Gyengébb testalkatúak, valószínűleg a zártabb életmód miatt. Bár a pontos tanulási idő és a nagyobbakkal való állandó együttlét hasznos, nem igen akad közöttük nagyon kiváló, bár nagyon gyenge ta-